І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
(201) 434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
(212) BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 232. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1972 No. 232. VOL. LXXIX.

АСТРОНАВТИ З „АПОЛЛО 17" ЗАКІНЧИЛИ МІСІЮ НА МІСЯЦІ ТА З'ЄДНАЛИСЯ З КОМАНДНИМ КОРАБЛЕМ ДЛЯ ПОВОРОТУ НА ЗЕМЛЮ

Астронавти з „Аполло 17" перед відлетом на Місяць. На фото (зліва): астронавт-науковець д-р Гаррісон С. Шмітт, комодор Роналд І. Еванс та капітан Юджін А. Сернан.

Гюстон. — Астронавти з „Аполло 17" закінчили в четвер, 14-го грудня, свою місію на Місяці та з'єдналися із своїм командним космічним кораблем, який кружляв в орбіті довкола Місяця, щоб повернутися на Землю. Астронавти капітан Юджін Сернан та д-р Гаррісон Шмітт, астронавт-науковець, які перебували на поверхні Місяця понад три дні, повернулися із своєї мандрівки по поверхні тієї плянети до своєї місячної модулі „Челленджер" п'ять хвилин перед шостою годиною вечора і капітан Сернан, перед входом до модулі, заявив: „Заки я зроблю ці останні кроки з поверхні на деякий час у майбутньому, я хотів би занотувати, що сьогоднішній виклик Америки визначив майбутню долю людини", додаючи: „І залишаючи Місяць та Таврус-Літтров, ми залишаємо такі, як ми прийшли та, при Божій волі, ми вернемось з миром і надією для всього людства". Рівночасно Космічний Осередок в Гюстоні передав заяву президента Ричарда Ніксона, в якій сказано: „Це може бути останній раз у цьому сторіччі, що людина ходила по Місяці. Проте, досліди космосу будуть продовжуватись, продовжуватимуться добродійства з дослідів космосу, продовжуватиметься також пошукування за знанням через досліди космосу та будуть нові мрії, до яких змагатимемо на підставі того, що ми навчились..." Ствердивши, що „мало є таких подій, які так виразно означали б перехід історії з одної епохи в другу", президент Ніксон побажав астронавтам Сернанові, Шміттові й Евенсові, щоб „Господь повернув їх щасливо назад на цю добру Землю". Астронавти Сернан і Шмітт тоді запалили ракети своєї місячної модулі та почали підноситись в орбіту до свого матірнього космічного корабля, що ним мають повернутися назад на Землю. Всю процедуру повороту модулі до корабля мільйони людей на Землі могли бачити на телевізії, передавані апаратурою залишеною на поверхні Місяця та керованою із Землі. „Ми в дорозі" — повідомив капітан Сернан, як він із д-ром Шміттом піднеслися у своїй модулі, яка о год. 8:04 з'єдналася із своїм матірнім кораблем, що ним комодор Роналд Івенс кружляв в орбіті довкола Місяця, та за кілька хвилин перейшли тунелем з модулі на командний корабель. Тоді модулю відлучено від командного корабля і вона впала на поверхню Місяця. Астронавти будуть ще майже два дні кружляти в командному кораблі в орбіті довкола Місяця на висоті понад 60 миль і після 75 облетів Місяця почнуть свій поворот на Землю, везучи зі собою понад 200 фунтів місячного каміння і пороху. На поверхні Місяця вони залишили коштовну апаратуру, яка передаватиме на Землю різні „спостереження". Залишили також свій „візок" та спідню частину модулі, на якій написали: „Тут людина закінчила свої перші досліди Місяця". Місія „Аполло 17" була шостою і останньою в американській програмі дослідів поверхні того сателіта Землі. Програма коштувала 25 більйонів долярів.

Хуан Перон виїхав з Арґентини

Буенос Айрес. — Після 28 днів побуту в Арґентині та інтесивної закулісної політичної діяльности кол. арґентинський диктатор Хуан Перон, який тільки що повернувся з екзилю, вирішив поновно виїхати на чужину, впевнившися, що його дальше перебування в Арґентині не приведе до ніякої позитивної розв'язки. У своїй заяві, що її подано до відома щойно після його від'їзду до Параґваю, Перон поінформував арґентинців та членів пероністського руху, що він не може прийняти номінації на президента Арґентини, яку запропонувала йому його партія та об'єднані з нею 15 менших арґентинських політичних груп. Як відомо, з уваги на зобов'язуючий закон, коли б Перон навіть прийняв був номінацію, то його кандидатура не була б леґальною. Це, у свою чергу, допровадило б до його конфлікту з теперішнім військовим режимом в Арґентині, але як видно, Перон до такого конфлікту не хотів допустити. Щоб мати право кандидувати, Перон мусів би був бути мешканцем Арґентини в дні 25 серпня ц.р. Перон має в пляні повернутися до Еспанії, де він жив останніх 12 років. Речник Перона поінформував, що Перон думає повернутися до Арґентини на початку наступного року. Вибори в Арґентині мають відбутися в березні 1973 р. Одинокий конкретний наслідок короткого побуту Перона в Арґентині — це досить глибоке розчарування його особою серед кіл його молодих прихильників, в оцінці яких він тепер є „старим, звичайним політиканим" без тіні „справжньої революційности".

Міжурядова комісія противиться плянові зменшення податків від реальностей

Вашингтон. — Група репрезентантів федерального, стейтових та місцевих урядів чи управлінь неґативно поставилася до ідеї президента Ричарда Ніксона, за якою федеральний уряд мав би давати фінансову допомогу шкільництву на місцях, щоб місцеві уряди могли зменшити податки від реальностей. До такої ідеї несподівано неґативно поставилась Дорадча Комісія Міжурядових Відносин. Президент Ніксон доручив тій Комісії вивчити можливості зменшення податків від реальностей, які є головними ресурсами для фінансування місцевих публічних шкіл, при одночасній федеральній допомозі стейтовим і місцевим властям — для збалянсування їх бюджету, якщо податки від реальностей будуть зменшені. До тієї 26-членної Комісії входили представники Уряду, стейтових і місцевих властей, губернатори і посадники великих міст. Чому саме Комісія відкинула таку урядову пропозицію після майже 7 годин дебат, не цілком зрозуміло. Деякі члени Комісії висловили занепокоєння тим, що коли Федеральний Уряд допомагатиме в справі шкільництва, то він зможе й більше контролювати шкільництво. Інші члени Комісії виступили проти того, щоб Уряд мав право, подаючи фінансову допомогу, точно вказувати, на що саме вона призначена і як її використовувати.

Стан здоров'я Гарі Трумана погіршується

Канзас Ситі. — Стан здоров'я 88-річного кол. президента ЗСА, Гарі Трумана щораз то гіршає. У додатку до послаблення серця і ускладнення в легенях та віддихових органах, в нього почали незадовільно працювати нирки. Стосовані медичні заходи починають бути безуспішні. Колишній президент находиться у напівпритомному стані. У лікарському бюлетені стверджується, що „стан здоров'я серйозний", що вказує на непевні вигляди на одужання. Погіршення наступило в четвер 14 грудня і з того часу не помітно ніякої поправи. З уваги на труднощі з віддиханням, кисень для організму постачається з допомогою кисневої маски. Як відомо, кол. президент захворів перед трьома тижнями. Біля хворого постійно перебувають його дружина Бесс та дочка Маргарета.

Франція лякається поменшення ролі Европи внаслідку згоди ЗСА і СССР

Париж. — Французький президент Жорж Помпіду заявився у пресовому інтерв'ю за посилені наради з союзниками Франції у 1973 р., щоб з'ясувати різні сумніви, які виринають у зв'язку із зміненою ситуацією у світі. Мовляв, наближення ЗСА з Комуністичним Китаєм, як теж ЗСА з Совєтським Союзом, приступлення Британії до Европейської Економічної Спільноти, переобрання президента Ніксона і західньо-німецького канцлера Віллі Брандта, врешті злагода між Японією і Комуністичним Китаєм, все це створило ситуацію, в якій треба скріпити союзницькі зв'язки Франції. Помпіду особливо лякається, щоб Вашингтон і Москва в обопільному порозумінні, на базі інтересів тих двох атомових суперпотуг, не зіштовхнули на задній плян Европу.

ЗСА ДАДУТЬ ПРАВО АЗИЛЮ В. ЧАЛІДЗЕ; МОСКВА ЗАЙМАЄ СТАНОВИЩЕ

Валерій Чалідзе

Вашингтон. — Державний департамент поінформував, що у випадку, коли Валерій Чалідзе, якому совєтська влада відібрала право громадянства, захоче остатися в ЗСА, то американський уряд таке його бажання позитивно розгляне. Як відомо, Чалідзе перебуває в ЗСА, маючи дозвіл на 30-денний побут у цій країні. Речник Державного департаменту відмовився будь-як коментувати факт відібрання в Чалідзе совєтського пашпорту, мовляв, це „внутрішня совєтська справа". З Москви інформують, що совєтські офіційні чинники також відмовилися зайняти становище до справи Чалідзе Все таки, ця справа примусила совєтських уряд принаймні посередньо уточнити своє становище і з цією метою в Москві совєтське міністерство закордонних справ влаштувало пресову конференцію, щоб з'ясувати національні відносини в СССР і совєтське розуміння демократії та прав совєтського громадянина. Речник міністерства Алексій П. Шітіков, який одночасно є головою Верховної Ради СССР, обмежився до зацитування слів Брежнєва, мовляв, „совєтський народ має свою власну демократію, соціялістичну демократію, з власними принципами і власними традиціями на шляху свого розвитку. Немає чогось такого як свобода в загальному, чи демократія в загальному". На письмовий запит про причини, які спонукали совєтський уряд відібрати Чалідзе право громадянства, голова пресового відділу міністерства заявив, що пресова конференція не є форумом, на якому можна б дискутувати питання взаємин між совєтською владою і окремими совєтськими громадянами.

ЗСА і Захід співвідповідальні за долю дисидентів в СССР

Ню Йорк. — Позбавлення прав громадянства Валерія Чалідзе і вістки про розправу совєтського режиму з дисидентами, про що широко інформує західня преса, зрушили публічну опінію, вислів чому дав найповажніший американський щоденник „Ню Йорк Таймс" у своїй редакційній статті з 15 грудня п. н. „Відвага та переконання". Газета справедливо відзначує, що „політичні репресії не є нічим новим для російського народу", але це ніяк не применшує, твердить газета, неґативного характеру цього історичного факту. Не применшує ваги злочину й це, що принаймні тепер не вбивають людей в такий спосіб, як це ділялося за Сталіна. „З'єднані Держави та їх союзники несуть особливу відповідальність за найновішу ситуацію в рямках якої грубе порушення закону щодо Чалідзе є тільки одним з випадків. Сьогоднішні репресії відбуваються під прикриттям політичних і економічних добрих взаємин між Заходом і Сходом. Совєтський провід правдоподібно вірить, що він може врешті безкарно стосувати грубі поліційні заходи, що вони (ці заходи) будуть поблажливо переочені Заходом, заінтересованим радше у відпруженні, як в демократії. Так склалося, що Захід має леґітимну плятформу, з якої він може показати, що це не відповідає правді: Европейську Конференцію Безпеки і Співпраці, яка є у підготові на амбасадорському рівні у Гельсінках. Хоч склекана росіянами з пляном забезпечити ратифікацію їхніх загарбань у Східній Европі, ця конференція сприймається західніми урядами як засіб, щоб довести до уваги погляд, що безпека і співпраця в Европі включає не тільки пересування збройних сил і пакти про ненапад, але також вільний потік ідей та опіній всередині суспільств і між ними. Випадок з Чалідзе допомагає довести цю істину до уваги кожного".

Г. Г. Шевель „розправляється" з Ізраїлем в ОН

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Упродовж першого тижня цього місяця на форумі ОН велася дебата в справі ситуації на Близькому Сході. Спеціяльний політичний комітет подав на розгляд Генеральної самблеї резолюції, пропонуючи осудження політики Ізраїлю. Проєкт резолюції був зладжений групою афро-азійських держав і включав поправки західньо-европейських держав. В часі дебати виступив м. ін. також „міністер закордонних справ УССР", Г. Г. Шевель, який у стандартному для совєтського стилю тоні „клеймив" аґресивну політику Ізраїлю, мовляв, „останні події на Близькому Сході є яскравим доказом того, що авантуристичні, аґресивні заміри Ізраїлю не зазнали змін". Г. Г. Шевель з'ясував при тому „позицію Української РСР у питанні про Близький Схід", заявляючи, що „ми послідовно виступаємо проти аґресії і придбання території шляхом застосування сили". Промова Шевеля не обійшлася без згадки про діяльність „міжнародного сіонізму", який намагається „втручатися у внутрішні справи інших держав".

НОВЕ ВИДАННЯ САМВИДАВНОЇ РОСІЙСЬКОЇ „ХРОНІКИ ПОТОЧНИХ ПОДІЙ" ШИРОКО ІНФОРМУЄ ПРО ДИСИДЕНТСЬКИЙ РУХ ТА РЕПРЕСІЇ В УКРАЇНІ

Ню Йорк. — Тут одержано чергове 27 число „Хроніки поточних подій", яке появилося російською мовою в СССР з датою 15 жовтня 1972 року. Ціле число „Хроніки" присвячене фактам переслідування дисидентів в СССР, при чому найбільше місця відведено репресіям в Україні. Знаменно, що це число „Хроніки" має, як своє мотто, цитату з Загальної Декларації Прав Людини, у якій говориться про „право кожної людини на свободу переконань і на свободу їх вислову". На зміст „Хроніки" ч. 27 складається такий матеріял: Репресії в Україні. Арешти, обшуки, допити. Події в Литві. Переслідування кримських татар. В тюрмах та таборах. У психіятричних лікарнях. Листи і заяви. В комітеті Прав Людини. Нові зізнання у ленінградському „літаковому" процесі. З матеріялів газетних статтей. Кінець Другої школи. Короткі повідомлення. Новості самвидаву. Поправки на доповнення. Враховуючи важливість матеріялу „Хроніки" і щоб познайомити з цим матеріялом своїх читачів „Свобода" починає з цим числом передрук цього самвидавного періодика в українському перекладі. Одночасно з цим треба відзначити, що шостий випуск іншого самвидавного періодика українською мовою „Український вісник" появився за межами України у книжковій формі у видавництві „Смолоскип". „Свобода" вже в найближчих днях почне передрук цих документальних і справді історичних матеріялів.

ХРОНІКА ПОТОЧНИХ ПОДІЙ

(Переклад з російського)

Випуск ч. 27. 15 жовтня 1972 р.

Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне висловлення їх; це право включає свободу без перешкод додержуватися своїх переконань і свободу шукати, одержувати й поширювати інформацію та ідеї будьякими засобами і незалежно від державних кордонів.

Загальна Декларація
Прав Людини, ст. 19

ЗМІСТ:

Репресії в Україні. — Арешти, обшуки, допити. — Події в Литві. — Переслідування кримських татар. — У в'язницях і таборах. — В психіятричних лікарнях. — Листи і заяви. — В Комітеті прав Людини. — Нові зізнання з ленінґрадського „літакового" процесу. — За матеріялами газетних статтей. — Кінець Другої школи. — Короткі повідомлення. — Новини Самвидаву. — Виправлення і доповнення.

— *Рік видання п'ятий.* —

РЕПРЕСІЇ В УКРАЇНІ

У червні-вересні 1972 р. в Україні переведено судові процеси над учасниками національного і демократичного руху. Основний матеріял обвинувачення — Самвидав, іноді усні вислови. Обвинувальна стаття — 62 КК УРСР (відп. ст. 70 КК РРФСР). Слідство почалося в січні - березні 1972 р. (див. „Хроніки" чч. 24, 25).

Двох арештованих, інж. Л. Селезненка і поета Миколу Холодного, звільнено до суду, після того, як вони виступили в газеті з каяттям. У листі Холодного до редакції „Літературної України" (7 липня 1972 р.) подано не лише каяття, але й імена людей, через яких він потрапив „під згубний вплив буржуазної пропаґанди і . . . творів так званого самвидаву".

Л. Селезненко після заяви, опублікованої в „Робітничій Газеті" 8 липня був негайно звільнений і відновлений на роботі в Інституті нафтохемії.

СУДОВІ ПРОЦЕСИ В КИЄВІ. У червні відбувався суд над Олександром Сергієнком („Хр." ч. 24), 40 років,

(Продовження на 4-ій стор. „Укр. Тижневика")

ЗАСУДЖЕНІ І АРЕШТОВАНІ В УКРАЇНІ

„Хроніка поточних подій" з 15 жовтня 1972 р. подала інформації про засуди і арешти таких українських культурних і наукових діячів:

Олександер СЕРГІЄНКО, 7 років таборів суворого режиму і 3 роки заслання

Іван КОВАЛЕНКО, 5 років таборів суворого режиму

Зиновій АНТОНЮК, 7 років таборів суворого режиму, 3 роки заслання

Василь СТУС, 5 років таборів суворого режиму, 3 роки заслання

Володимир РАКЕЦЬКИЙ, 5 років таборів суворого режиму

Юрій ШУХЕВИЧ, 5 років тюрми особливого режиму, 5 років таборів суворого режиму, 3 роки заслання

Іван ГОЛЬЦ, 3 роки таборів таборів суворого режиму, 5 років заслання

Данило ШУМУК, 10 років таборів суворого режиму, 5 років заслання

Степанія ШАБАТУРА, 5 років таборів суворого режиму, 3 роки заслання

Ірина СТАСІВ-КАЛИНЕЦЬ, 6 років таборів суворого режиму, 3 роки заслання

Іван ГЕЛЬ, 5 років тюрми

(Закінчення на сторінці 4-ій Українського Тижневика)

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ

На встановлення трьох катедр потрібно	**$1,800,000.00**
Останньо вплинуло	**$ 9,400.00**
Досі зібрано разом	**$1,563,924.50**
ДО КІНЦЯ ЦЬОГО РОКУ ЩЕ ТРЕБА ЗІБРАТИ	**$ 236,075.50**

Більші пожертви зложили: д-р Володимир Онуферко, Джерзі Сиіт, Н. Дж. і пожертва з Вінніпеґу, Канада — по 1,000.00 дол. По 500.00 дол.: Роман Будзяк, Детройт; 83-ий Відділ Союзу Українок Америки в Ню Йорку, Н. Й. По 200.00 дол.: Анна і Михайло Венґер, Бронкс, Н. Й., та Анна й Іван Заблоцькі, Детройт. Марія й Іван Пасічник, Клівленд — 180.00 дол., Ольга і Василь Брездун, Клівленд — 160.00 дол.

По $100.00 з нагоди стодолярового бенкету зложили такі громадяни й організації Клівленду й околиць (продовження списка): Берта й Дмитро Басалик, Володимир Баслядинський, Богдан Білинський, д-р Володимир Боднар, Люба й Іван Ведмедик, Марта й Адріян Галяревич, Мирослав Гейниш, Андрій Гурин, Тамара й Іван Демер, Ксеня й Ілько Іваницькі, Іванка й Осип Ікаві, Марія й Орест Небещ, Марґарета і Терентій Єзирські, Степан Кавка, Анна й Михайло Кілярські, Кінґ Кон (Росфорд, Огайо), Євфрозина і Теодор Колосівські, Ігор Комарянський, Денис Лазута, Василь Леміщук, Ірина й Дмитро Малисевич, Дмитро Палайда, Христина й Ярема Раковські, Степан Савчак, Відділ ОУА „Самопоміч", Осередок СУМА ім. Т. Шевченка в Парма, 12-ий Відділ УНСоюзу, інж. Евген Фік, Анастазія й Антін Хомик, Стефанія і Роман Цегельські, Михайло Чапський, Стефанія і д-р Дмитро Шевчуки.

По $100.00 з Ню Йорку, Н. Й. і околиць зложили: Олександра і Володимир Білий, Параскевія і Стефан Дзятка, Володимир Кручовий, Оксана Сидоряк, Тамара й Ярослав Сидоряки, Уляна Старосольська, Іван Швед. Зі стейту Массачусетс: Віра й Іван Ганущак, Дмитро Николенко, Степан Терешко, Марія і Василь Фіцик. З Детройту: Анна Пижанська, Павлина і Василь Слободян. З Каліфорнії: Юрій Олійник, о. Осип Чайківський. Ернестін і д-р Микола Гнатик з Індіяни, Степан Кебуза з Коннектикат та Марія Харчук з Міннесоти.

ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УНС

МЕТА НА ГРУДЕНЬ	— 700 НОВИХ ЧЛЕНІВ
РАНІШЕ ОДЕРЖАНО	— 102 ПОДАННЯ
ТЕПЕР ОДЕРЖАНО	— 28 ПОДАНЬ
ДО ЗДОБУТТЯ	— 570 НОВИХ ЧЛЕНІВ

В останніх днях подання про прийняття нових членів надіслали:

Іван Одежинський (Відділ 32, 153, 216 і 430) — 14, Іван Книгиницький (В. 430) — 4, Павло Шевчук (В. 13), Михайло Отрок (В. 14) і Квітка Стецюк (В. 25) — по 2, Ольга Маліщак (В. 29), д-р Олександер Саноцький (В. 158), Леон Балук (В. 200) і д-р Олександер Соколишин (В. 455) — по одному членові.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Важкий акт обвинувачення

Черговий випуск „Хроніки поточних подій", що цими днями продістався на Захід, має особливу вимову в час, коли з СССР наспівають щораз нові вістки про поширення й посилення репресій супроти дисидентів і про намагання КГБ дискредитувати рух спротиву та здеморалізувати його речників та симпатиків. Поява нового числа „Хроніки" в половині жовтня ц. р. вказує, що совєтському режимові не пощастило провести в життя пляну припинення самвидавних публікацій, схваленого наприкінці грудня 1971 року. Хоч сотні дисидентів опинилися в тюрмах, як бачимо, знайшлися люди, які продовжують розпочате п'ять років тому діло з метою інформувати про дисидентський рух.

Найновіше число „Хроніки" — жахливий документ сваволі совєтського тоталітарного режиму і розгулу політичної поліції, на послугах якої стоять судові власті, судячи ув'язнених не за якісь справді поповнені проступки, а відповідно до доручень поліції. Очевидно, що поданий в цьому випуску „Хроніки" список ув'язнених і засуджених неповний. Але дані, що їх опублікувала „Хроніка", кидають світло на розміри репресій і на безоглядність режиму, який недвозначно повертає на сталінські рейки. Арештованих засуджують на довголітнє ув'язнення навіть тоді, коли немає ніяких доказів їх провини, з праці звільняють за саме тільки підозріння у протисовєтській настанові. У списку засуджених в червні-вересні 1972 р. немає ні однієї людини, якої не засуджено б на менше як 5 років таборів суворого режиму, не враховуючи заслання. Деяких засуджено на потрійну кару в тюрмі особливого режиму, в таборах суворого режиму і на заслання, як це сталося, наприклад, у випадку Ю. Шухевича і І. Геля.

Як бачимо з останнього числа „Хроніки", головний удар совєтського режиму спрямований проти українських дисидентів, з якими режим безоглядно розправляється. Все це діється під акомпаніямент підготови до відзначування 50-річчя СССР, тюрми народів, заслону з якої дещо підняли самвидавні публікації. Але ніякі „ювілейні святкування" не закриють правди про Совєтський Союз, ніякі промови на „ювілейних зборах громадськости" нікого не переконають, що в СССР існує лад, при якому знайшли свою успішну розв'язку питання національного, соціяльно-політичного, економічного й культурного життя.

Сторінки самвидавних „Хроніки поточних подій" і „Українського Вістника" свідчать про що інше — вони безбоязко, гостро і на ввесь голос обвинувачують режим у несправедливості, насильстві і терорі.

Москва – Пекін – Токіо

В американській пресі появилася ревеляція про головний зміст засекречених нарад японського прем'єра Какуї Танаки з прем'єром червоного Китаю Чжоу Ень-лаєм під час 5-денних відвідин цього японського прем'єра у вересні цього року в Пекіні. Танака інформував Чжоу Ень-лая про замір Японії побільшити свою збройну силу і запевняв його, що це буде тільки для оборонних цілей, без вістря проти Китаю. Китайський прем'єр погодився з цим, підтримав збільшування Японією її збройних сил і заявив, що коли б Японія стала предметом совєтської агресії, то Китай поспішив би їй з допомогою. В цих ревеляціях вперше згадано також про те, що в нарадах президента Ніксона з лідерами червоного Китаю у Пекіні в лютому цього року була заторкнена справа зосередження совєтських військ над кордонами Китаю.

Президент Ніксон запевняв, що під час його відвідин у Пекіні не зроблено ніякого засекреченого договорення. Зворот американської політики в сторону порозуміння з Пекіном мотивовано тільки потребою приєднати цю найбільшу державу Азії, що розвинула вже власну атомову зброю, до міжнародної спільноти, — однаковий арґумент, що його вживали при допущенні Пекіну до Об'єднаних Націй. Але логіка змушувала здогадуватись, що Пекін тільки тому запросив Ніксона з відвідинами, що побачив актуальну загрозу збоку СССР, і що Ніксон прийняв ті запросини, знаючи, що СССР є єдиною державою, яка загрожує Америці. У Москві знають це і тому найбільше бояться оточення, себто американсько - китайсько - японського порозуміння з вістрям проти неї, Москви. Тому й вона так наполегливо старається перевести паневропейську конференцію, яка ґарантувала б Москві її стан посідання в Европі, себто запевнила Москву, що їй нічого не загрожує від европейського Заходу, тому вона може спокійно скерувати свої збройні сили на Далекий Схід.

Великодержави роблять політику не з дня на день, а на далеку мету. Ніхто не знає, до чого конкретно договорилися Мао Тсе-тунґ і Чжоу Ень-лай із Ніксоном. Але вся теперішня міжнародна конфіґурація сил така, що найповажніший конфлікт розвивається між Москвою і Пекіном. Якщо не буде змін у цій конфіґурації, то й найближчий зудар буде знову за стан посідання СССР в Азії.

Леонід Полтава

ЧЕРВОНА ПІДПІЛЬНА ВІЙНА

Впродовж останніх місяців понад 200 телевізійних комерційних станцій і деякі освітні, чи „едукаційні" показали мільйонам американських глядачів кінофільм-документ під назвою „Тільки сильні". У фільмі показано різну зброю, модерні й наймодерніші ракети, розповідається про несамовите зброєння Совєтського Союзу. Колишній голова об'єднаних шефів штабів ЗСА генерал Лемніцер з кадрів того фільму звертає увагу глядачів на зростання совєтської мілітарної загрози. Винахідник американської водневої бомби Едвард Теллер виступив у тому фільмі з відвертою заявою про наростаючу червону небезпеку.

„Совєтський Союз створює небезпеку для оборони Америки" — такий загальний висновок можна зробити з кінодокументу „Тільки сильні". Висновок цілковито вірний. На жаль, такий фільм в американській дійсності — це особливий виняток. Інформація про те, що таке СССР, як новочасна московська імперія, як там живуть поневолені народи, до чого стремить ЦК КПСС, продовжуючи імперіялістичну політику білих царів, — у ЗСА поставлена крайнє погано.

У Москві про це знають і дуже слідкують за тим, чи не з'явиться десь у вільній Америці викриваюча Москву книжка або кінофільм. Коли телевізійні станції WLWT в Сінсінаті, WOTV в Ґренд-Репід у стейті Мічиґен показали півгодинний кінодокумент „Тільки сильні", то совєтська преса негайно зареаґувала на показ, називаючи його „Фільмом жахів за сценарієм ультра". У статті під таким наголовком „Правда" з 1-го грудня 1972 р. писала, що фільм „Тільки сильні" нібито „поставлений в дусі традицій Гічкока" — себто, мовляв, задля залякування американських громадян „червоною небезпекою". Для кінодокументу треба фактів, пише „Правда", а фактів „немає", це, мовляв, тільки „розпалювання мілітаристичної гістерії і залякування обивателя" совєтською потугою. Московська газета називає кінодокумент „Тільки сильні" витвором „холодної війни".

Уже й не фахівцям відомо, що за останні роки СССР настільки розбудував військову морську фльоту, що почав „витискувати" кораблі вільного світу навіть на Середземному морі. Совєтський підводний човен два тижні пробув у прибережних водах Норвегії, і його не затримали, випустили для святого спокою. Щокілька місяців Москва оголошує, що вона буде провадити нові й нові експерименти з балістичними ракетами, і тому в такій то частині океану повинні зникнути на означений день усі кораблі...

Та це тільки зовнішні вияви зростаючої мілітарної совєтської потуги, із збільшенням якої зростатимуть і московські апетити. До таких зовнішніх виявів треба б зарахувати ще й посилений закуп Москвою хліба і до хліба за кордоном, особливо в ЗСА так, ніби СССР має вже завтра загинути з голоду від одного неврожаю. Можна припустити, що насправді йдеться не так про забезпечення совєтських громадян булками й маслом, як про велику підготову до великої війни. Москва наполягає на якнайшвидшому „відпруженні в Европі" — щоб мати змогу перекинути свої військові з'єднання на Далекий Схід, чи бодай забезпечити „мирними договорами" своє европейське запілля? Не дивно, що в Пекіні так уважно слідкують за всіми рухами московських шахістів.

Такі думки, очевидно, можна висловити тільки спекулятивно, це лише припущення. Однак, не припущеннями, а суворою реальністю є багато чого іншого. Виступаючи проти „холодної війни", Москва насправді продовжує гарячу війну у В'єтнамі. Без допомоги московської зброї напевно вже був би поладнаний конфлікт на Середньому Сході. Без московської зброї грошей і пропаґанди не було б червоних партизанів у Біссау, в Ґвінеї, в Параґваї, в Мехіко, в Бразилії й інших частинах світу.

За останні два роки в Канаді, ЗСА, в Мехіко, в Чілє і, можливо, в інших країнах з допомогою московських аґентів і місцевих комуністів були створені комсомольські організації — закамуфльовані „ідеологією" п'яті московські колони. Крім воєн відвертих, типу в'єтнамської ЦК КПСС провадить проти вільного світу війну підпільну, яка часто ведеться під акомпаніямент совєтських оркестр із серії миролюбного „культурного обміну". Тим часом річник Лондонського Міжнародного Інституту для стратегічних студій з 1972 року стверджує тривання „перегонів у зброєнні" й подає, наприклад, такі дані: ЗСА зменшили останньо свої збройні сили на 300 000 вояків і мають у цей час під рушницею 2 мільйони 400 000 вояків, а СССР — не зменшив своєї армії, і вона в цей час нараховує 3 мільйони 300 000 вояків. Сили Варшавського пакту — комуністичного — переважають сили НАТО.

ЗСА мусять бути „Тільки сильні" — як названо кінодокумент, про який згадувано на початку. Тому совєтська преса й накинулася на той кінофільм, бо він виявив бодай частково правду про московське посилене зброєння.

Тут ішла мова про три типи війни: звичайну чи „гарячу", „холодну" і третю — підпільну. На цю останню у країнах вільного світу, в тому і в ЗСА, мало хто звертає увагу. А насправді ведена Москвою з усе зростаючою наполегливістю третя, підпільна війна для розкладу й знесилення світу свободи є можливо ще більш небезпечною, як совєтські ракети.

Президент ЗСА Ричард Ніксон під час виборів заявив, що ця країна буде й надалі наймічнішою в світі, з мілітарної точки зору. Щождо розкладових дій Москви, то тут найширше поле для дій самого народу, а в тому й української спільноти в Америці. Московську підпільну війну треба зустрічати викривальними протиударами всюди, де можливо, і всіма доступними способами. Невидимий назовні підпільний фронт московського імперіялізму проходить і тут, в Америці, починаючи від ОН з ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ і інших організацій і закінчуючи на кожному молодому американцеві, якого завербують до американського „комсомолу".

А. Осадца

ЗАМІСТЬ КВІТІВ...

Вже декілька разів, слухаючи о. д-ра Володимира Ґавліча під час радіопрограми оо. Василіян, я звернув увагу на те, що чимраз більше людей жертвують на будову нової церкви значні або менші суми замість квітів на могилу покійника або проводять на ту ж саму ціль окрему збірку під час поминок.

І один і другий спосіб вшанування пам'яті покійника похвальний, практичний, доцільний, а що найважливіше, мабуть, найбільше був би милий покійникові, бо тяжко запрацьований гріш його рідних і приятелів залишиться тривкою пам'яткою у формі такої чи іншої частини, хоч би найменшої, Божого храму або устаткування в ньому.

Прикро стає на душі, коли, ще не доїхавши до могили покійника, робітники з холодною й жорстокою для родини рутиною викидають гори квітів, зложених на пошану дорогої особи від тих, що залишилися.

Чи не достойніше виглядає, коли, під жалобний спів „Вічная пам'ять", вслід за домовиною, що спускається в могилу, рідні й приятелі кидають грудку землі або одну квітку, символ любови, пам'яті й пошани від них покійникові.

Мені відомо, що в одній місцевості, де будувалася церква, замість квітів на могилу батьків одних парафіян тої ж церкви, що померли в короткому відступі часу, рідні приятелі й сусіди зложили тисячу п'ятсот долярів на будову тієї церкви, що для прикладу більше ніж покрило кошти трьох хрестів на бані і верхах церкви або за що можна було придбати для церкви сім гарних нових лавок.

Порівняймо: з одного боку купа гниючих квітів біля цвинтарної брами, а з другого — блискучі хрести на церковній бані й верхах, символи нашої віри й віри покійника, які, поки існуватиме церква, служитимуть пам'ятником для дорогої нам особи. Одно й друге зроблене з любови й пошани для покійника, та яка різниця в кінцевому висліді тієї найщирішої, з глибини серця пливучої інтенції, якось востаннє виявити свої почування до нам дорогої і близької людини.

Здається, що дальші коментарі зайві.

Коли вже говоримо про вияви пам'яті й любови до наших рідних і приятелів, то варто було б зупинитися на одному звичаєві, що закрався до нас не знати коли, як і чому, а саме — про масове, коштовне висилання різдвяних карток. Це теж має бути доказ взаємної пам'яті.

Скажім собі щиро — чи справді воно так? Невже на те, щоб виявити один одному свою пам'ять та побажати взаємно веселих свят, треба аж такого змеханізованого способу, як святочна карточка із сантиментальним малюнком, дуже часто з мистецького боку фатальним, а що гірше з уже готовим друкованим побажанням, а то й відповідними „віршами"?

Дуже часто люди, що обдаровують одне одного святочними картками зустрічаються мало не кожного дня, а вже напевно під церквою в неділі. Дружно потиснути руки та усно побажати веселих свят куди щиріше та якось більше по-нашому.

Кілька слів побажань через телефон куди інтимніше, а короткий лист до тих, що мешкають далеко, куди миліше прочитати, як готову до підпису, а то й вже з друкованим підписом, святочну картку.

Пам'ятаймо одне про одного, запевняймо про нашу дружбу, бо це зближує нас і з'єднує, але робім це з українською щирістю, простотою й серцем, а одночасно пам'ятаймо, що гріш, виданий на ці стереотипові карточки та їх висилку, можна корисніше вжити на церковні чи харитативні цілі. (До речі, бувають люди, що їхні листи зі святочними картками йдуть в десятки й сотки. Порахуйте).

Хочу сказати декілька слів про ще один „неболючий" спосіб придбання фондів, в цьому випадку на культурні цілі.

Говориться в нас і пишеться про культуру дуже багато, але мало робиться в напрямі, як її грошево підтримати (на жаль, культура, хоч духова пожива, теж не приходить без грошей).

От для прикладу є при Раді для Справ Культури СКВУ окремий фонд для потреб культури, одним з перших завдань якого буде фінансування заплянованого видання „Чорної книги" про нищення української культури та її діячів в Україні московсько - комуністичним окупантом.

Ціль шляхетна й потреба такої книги - документу, кожен признає, потрібна. Та де взяти грошей?

Іде карнавал. Від Атлантику до Пацифіку, від Аляски до Флориди гулятиме українська еміграція.

Я не проти карнавалу, а тільки чи не можливо й добре було б, якби пов'язати приємне з корисним і якби до коштів кожної забави (а йдуть вони в десятки й сотки долярів) кожний з нас доклав ще п'ять-десять відсотків на фонд культури. Не сумніваюся, що цей культурний додаток до забави не зруйнує нікого, натомість дасть змогу „легким коштом" стати кожному з нас меценатом нашої культури і у висліді допоможе в реалізації великого діла.

Було б не зле, якби організації, що влаштовують балі й забави з метою придбати потрібні фонди на їхні організаційні або харитативні цілі, відклали теж ту скромну десятину на фонд культури, щоб вона нарешті перестала бути „бідним кузеном", а стала повновартісним членом нашого різногранного громадсько - політично-культурного життя.

Потреби нашої еміґрантської спільноти великі. Матеріяльні ресурси, щоб заспокоїти ці потреби, не прийдуть до нас іззовні, вони мусять прийти від нас самих. Вміле, доцільне й практичне здобування цих ресурсів, а опісля не менш вміле й доцільне їх ужиття і розподіл вимагає великої вмілости й мудрости.

Зацікавити нашу громаду цією проблемою й призадуматися над способами й можливостями було метою автора.

Я навів лише кілька можливостей. Їх знайдеться більше. Одною з таких є, наприклад, пожертви на церковні, харитативні чи культурні цілі, забезпечені в тестаментах, особливо коли йдеться про людей бездітних. Бувають випадки, коли їхнє майно із-за браку тестаменту пропадає. Відкривати й відповідно використовувати ці можливості — це завдання нас усіх.

КУБА ВСТАНОВЛЯЄ НОВІ ДИПЛОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Тут у приміщенні Постійної місії Ямайки при Об'єднаних Націях представники Куби та Трінідад і Тобаго підписали умову про встановлення дипломатичних взаємин на амбасадорському рівні між цими двома країнами. В офіційному комуніка ті, що був опублікований з датою 12 грудня, говориться про „бажання скріпити приязні взаємини та розвинути ефективну співпрацю між всіми карибськими країнами".

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ ХУАРЕЗА В ОН

Об'єднані Нації, Ню Йорк. – З ініціятиви групи держав Латинської Америки на форумі ОН у фоє будинку Генеральної асамблеї ОН відкрито 11 грудня пропам'ятну таблицю в честь Беніто Пабльо Хуареза, героя визвольної боротьби мехіканців проти французів та президента Мехіко в половині XIX ст. Таблиця зроблена в Мехіко з зеленого мармуру і важить 1,320 фунтів. На таблиці є відбитка обличчя Хуареза і напис еспанською мовою: „Пошана до прав інших є мир — Беніто Хуарез".

З НАШИХ БУДНІВ

НОВА ТЕОРІЯ СНІВ

Приємно та й корисно поговорити час від часу з людиною діловою, з професійним стажем, а таким є, безумовно, мій приятель і „гуцульський ґуцул", інж. М. Л. Бувши власником конструкційної фірми, він має багато справ на голові і не займається дурницями, а проте любить прочитати мого фейлетона, ба й навіть подискутувати на тему прочитаного, як це сталося одного разу в ресторані Українського Народного Дому в Ню Йорку.

— Ти зробив добре діло, що похвалив у „Свободі" дитячу платівку „Послухайте, діти", — сказав пан інженер, — але поступив нерозумно, признаючись публічно, перед читачами, що в тебе, в хаті, немає патефона. Знаєш, що пора тепер святкова, люди стають настроєві і широко розкривають серця та кишені. Що ж ти, братіку, тоді зробиш, коли народ з доброго серця засипле тебе патефонами, ґрамофонами та й іншими маґнетофонами?.. Хіба відкриєш собі філію „Арки" або „Еко" з шварцом, мидлом і повидлом?

Мушу признатися в цьому місці, що пан інженер забив мені тоді твердого цвяшка в голову, а то й, можна сказати, вивів мене з душевної рівноваги до такого ступня, що мені стали снитися по ночах страшні сни! Ото, чуєте, сниться мені, що під нашим будинком на 44-ій вулиці згинився ґвалтовний шум і гармидер! Виглядаю через вікно — ой, Господи! — а під кам'яницею довга валка троків, з котрих робітники вивантажують різну - прерізну самограйну техніку: ґрамофони, потефони, гай-фай машинерію, все точно так, як і виворожив мені в лиху годину пан інженер. Далі чую, як носії таскають щось громізке по сходах, ось вони вже під моїми дверима, дзвонять, гримають...

В такій розпучливій ситуації єдине спасіння — збудитися! Збудитися і прогнати геть від себе сонні марива — на ліси, на гори, на дебри і звори!.. Та сни — снами, маріння — маріннями, а реалітети — реалітетами. Рівно рік минає з того часу, як інженер М. Л. настрашив мене навалою дарунків самограйного характеру, а проте, славити Бога, добрі мої друзі, приятелі якось ще й досі мене милують, просто — милосердяться наді мною, бо нікому з них і не перейшло через голову покарати мене не то що патефоном, але й навіть штифтом чи голкою до нього!

Все ж таки, якби хтось з добрих друзів загорівся непереможним бажанням зробити це тепер, під Різдво Христове, то я уклінно благаю її чи його, замість мене обдаровувати — вислати негайно коляду - пожертву на Фонд Катедри Українознавства при Гарвардському університеті!

Ікер

Степан Сорочинський

МЕД — ЙОГО ВЛАСТИВОСТІ І КОРИСТЬ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

(1)

Солодка, пахуча рідина, яку бджола збирає з нектарників або частин різних рослин і після відповідної перерібки в медовому міхурці складає у вулику, — називається медом.

Між нектаром і медом є велика різниця, бо мед — це напівперетравлений бджолами продукт, а нектар, який вони збирають з квіток, є ніби сировиною для утворення меду і складається з цукрів та великої кількости води.

Мед є важливою поживною речовиною не тільки для бджіл, але й для людей, а тому не зайвим буде знати, з чого саме він складається.

В меді знаходиться пересічно 18% води. Інвертованого цукру є біля 65-75%, а з того: левулози 30-35% і декстрози 35-40%. Сахарози (себто звичайного цукру) в меді є біля 4-5%, але чим мед темніший, тим він має більше декстринів.

Ще в незначній кількості знаходяться в меді речовини білкового характеру під назвою: ензими й ферменти, які витворюються в організмі бджоли. З них: інвертаза — перетворює сахарозу в інвертний цукор; діястаза — перетворює крохмаль в декстрин; каталаза — розкладає перекис водню на кисень та воду; оксидаза, пероксидаза, трипсин — з нектару дістаються до меду.

Одна частина інвертази розщеплює (переводить) двісті тисяч частин сахарози, а при нагріванні в 60 ступенів Цельсія (156 ст. Ф.) інвертаза нищиться.

Мінеральних речовин в меді є приблизно коло 18%. В медах світлих їх є менше — в темних більше. В склад мінеральних речовин меду входять: кремній, сірка, мідь, залізо, алюміній, натрій, калій, вапно, манґан, маґній, хлор та фосфор. Найбільше в меді знаходиться калію та фосфору.

Згадані в меді речовини знаходяться в органічних та неорганічних сполуках.

З кислот в меді знаходиться 2% муравлиної кислоти, яка постає в організмі самої бджоли та в самому меді, під впливом мікроорганізмів.

В незначній мірі в меді наявні ще й етерові олії, які надають медові різного запаху, властивого кожному сортові. Підігрітий до 60% за Цельзієм (156 — Ф.) мед втрачає свій запах.

У порівнянні з іншими поживними речовинами, поживна вартість меду в кальоріях виглядає так:

100 грам масла містять в собі 472 кальорії; 100 гр. меду — 320 кал.; 100 гр. хліба — 249 кал.; 100 гр. м'яса — 176 кал.; 100 гр. яєць — 137 кал.; 100 гр. молока — 59 кальорій.

Меди мають різне забарвлення. Одні меди бувають ясні, другі темні, інші жовті, а ще інші білі. Колір меду залежить від того барвника, якого в меді є найбільше. Звичайно в меді знаходиться жовтий барвник, і залежно від того, в якій пропорції його є у меді — мед буде ясно- або темножовтий. Барва меду залежить також від сонця, ґрунту, рослин, з яких той мед зібраний бджолами, а навіть і від того, який стан самого меду і від способу його приготування самим пасічником.

Мед буває в двох відмінах: плинний та скристалізований. Стиглий (дозрілий) мед плинний — густа в'язка рідина. Скристалізований мед — густа вогка маса.

Плинність меду залежить від його свіжости, від проценту води, що знаходиться в ньому, від кількости етерових олій, від кількости овочевого цукру, а також таки знову і від рослин, з яких бджоли його збирали. Мед стає також плинним, коли його підігріти. З великим процентом кислот у меді він сам по собі стає плинним, а навіть починає кваситись.

Кристалізація меду наступає тоді, коли він є вповні дозрілий, має в собі малий процент води і переважну кількість виноградного цукру (декстрози), за низької температури, також під впливом властивости рослин, з яких мед зібраний.

Мед ріпаковий, малиновий і вересовий кристалізується найшвидше, тоді як липовий, акацієвий і гречаний кристалізується повільніше. Меди з шальвії, чебрецю та ін. рослин кристалізуються зовсім повільно. Форма кристалів у меді є різна, залежно від способу опрацьовування меду, а також і від сорту рослин, з яких зібрано цей нектар.

Мед є гігроскопічний, себто такий, що втягує з повітря в себе воду, або й із предметів, що його оточують.

Одна літра меду важить 1.40-1.45 кілограма. Мед важчий за воду в півтора раза.

Мед є дуже чистим продуктом. Бджола є надзвичайно чистим створінням, вона збирає з нектарників чистий нектар і в такому стані приносить його до вулика і складає до комірки.

Мед є мішанина трьох цукрів: сахарози, левулози і декстрози — змішаних у воді.

Кристалізація меду відбувається шляхом виділення з меду декстрози в формі кристаликів. Декстроза кристалізується скоро, а левулоза дещо повільніше, а тому й часто витікає, коли посуда не зовсім щільна, а там залишається сама декстроза. Сахароза кристалізується в яснобілий колір, до того й солодша за попередні два цукри.

Дозрівання меду відбувається по закінченні процесів інвертації (перетворів) цукру та зменшення в ньому води.

В Америці для приспішення цих процесів недозрілий мед підігрівають до 60 за Цельсієм (156 ступенів за Ф.), після чого мед крім того, що дозріває, ще набирає властивости довго не кристалізуватися, а тому зберігається в плинному стані, одначе від цього в меді нищаться деякі складники, вітаміни, тратяться етерові олії. А тому такий мед втрачає на поживній вартості.

МЕД, ЯК ПОЖИВА ДЛЯ ЛЮДЕЙ

Поживність меду полягає в тім, що він як вуглевод — цукор, має здібність підсилювати організм людини чи тварини, дає організмові матеріял для виділення теплової енерґії. В порівнянні до інших продуктів поживи, мед займає визначне місце. Це потверджено дослідами професора Барнея, що студіював харчові продукти на острові Яві.

Мед — пожива легкостравна, бо дає мало праці організмові над перетравленням спожитого, а тому, дякуючи медові, організм людини чи тварини, що споживає його, не зношується, а це головно тому, що в органах травлення від меду не залишається решток, які діють нездоровою на організм. Тому ж лікарі хворим на кишки призначають дієту з легкостравних цукрів, до яких в першій мірі належить мед.

(Далі буде)

В УССР хочуть компенсувати недобір 1972 року

Київ. — Повний провал на відтинку сільського господарства в 1972 році не тільки не зберігається в таємниці совєтською владою, але про це вже відверто говориться. Тепер совєтським чинникам йдеться про те, щоб „підняти" населення на збільщені зусилля і в той спосіб „компенсувати" втрати, понесені в 1972 році. „Радянська Україна" з 7 грудня у редакційній статті н. т. „За великий хліб сімдесят третього" пише, мовляв, „трудівники українського села... гаряче схвалюють постанову про розгортання Всесоюзного соціялістичного змагання.., Великі й відповідальні завдання поставлено перед українськими хліборобами в третьому році п'ятирічки. Як підкреслювалося на жовтневому пленумі ЦК КП-України, ми маємо виробити наступного року 40 мільйонів тонн зерна з тим, щоб не тільки виконати намічені народногосподарським пляном обсяги виробництва і заготівель зерна, але й у максимально можливій мірі компенсувати недобір його в нинішньому році. Для цього врожайність треба довести до 25-26 цетнарів з гектара".

Косиґін підтверджує економічну кризу в СССР

Москва. — Інформуючи про стан совєтської економіки в 1972 році, совєтський прем'єр А. Косиґін підтвердив, що совєтська економіка найшлася у затяжній кризі і що її досягнення за 1972 р. були найнижчі від 1972 року. Идеться тут, як стверджують спеціялісти, про наслідки повного провалу на відтинку збору збіжжя в 1972 р., у висліді чого СССР мусів закупити зерно в різних західніх країнах, зокрема в ЗСА. Національний прибуток в 1972 році збільшився всього на 4%, тобто на 2% менше заплянованого. Порівняно, це був найнижчий рівень від 1963 р., коли СССР так само мав провал на відтинку сільського господарства. А. Косиґін поінформував, що в плянуванні на 1973 рік будуть пороблені зміни, зумовлені неуспіхами 1972 року, щоб вирівняти недостачі. Інформацію Косиґіна опублікував орган ЦК КПСС „Коммуніст". Знову ж тижневик „Економическая газета" вказує на зниження у розвитку промисловости, яка звичайно виконувала призначені квоти. В цьому році окремі галузі промисловости назначених квот не виконали. Найбільщі відхилення у виробництві зареєстровано на відтинку продукції природного газу. Економічна криза не позначилася досі, як інформують західні спостерігачі, на відтинку забезпечення населення споживчими товарами. Принаймні не помітно цього у тих місцевостях СССР, які доступні для західніх туристів. Здогадуються, що стан в районах, куди туристів не допускають, помітно погіршився. У своєму звідомленні А. Косиґін звернувся з закликом не купувати нічого за кордоном, що можна випродукувати в себе, а також заповів обмеження у будівельній промисловості.

Консервативні кардинали проти можливих реформ кардинальської колеґії

Рим. — У керівних колах Католицької Церкви існує тепер порушення з приводу можливостей поважних змін, що стосуються традиційних форм вибору нового папи — інформують італійська преса й закордонні кореспонденти з Риму. Папа Павло VI буцім-то носиться з думкою допустити до „конкляве" голів крайових єпископських конференцій, не обов'язково кардиналів, а навіть представників взагалі духовенства та мирян. Поголоски на цю тему хвилюють консервативні кола духовенства. Кардинал Джузеппе Гірі з Генуї проголосив уже друком своє опозиційне становище супроти можливих змін у традиційному способі вибору папи та обниження значення кардинальської колеґії, а група інших італійських кардиналів буцімто зголосила Папі заяву, що у випадку подібних лібералыних реформ — вони зречуться своїх кардинальських становищ. Не відомо, чи і коли Папа Павло VI скличе нову кардинальську колеґію з проголошенням прізвищ нових кардиналів. Звичайно це діється напереломі старого й нового року, тому це питання тепер зактуалізувалось. Останній консистор відбувся 28-го квітня 1969 р. і тоді Папа призначив 33 нових кардиналів Тоді було 134 кардиналів, тепер те число скорчилось до 116, але після проголошення декрету, що кардинали віком понад 80 років не мають права брати участь в „конкляве" — тільки 84 кардинали могли б тепер брати участь у виборі нового папи. Папа Павло VI скінчив 26 вересня ц. р. 75 років і час до часу появляються вістки про його буцім-то бажання зректися.

ШЕФИ ШТАБІВ АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ НАРАДЖУВАЛИСЬ у Каїро. Єгипетський міністер військових справ генерал Ахмед Ізмаїл апелював до арабської єдности, відсутність якої є головним атутом Ізраїлю, та заявив, що арабський світ не має іншого виходу, як тільки війною відзискати землі, окуповані Ізраїлем. Шефи штабів мають виготовити воєнний плян, що піде на розгляд повної конференції 18-членної Арабської Ліґи.

„УССР" У ФЛЬОРЕНЦІЇ

В італійському місті Фльоренції відбувся „Тиждень Української ССР", як писала „Культура і Життя" з 26 листопада, „у зв'язку з 50-річчям утворення СССР". У Тижні взяли участь делегація Київської міської ради, співаки, музики і танцюристи, а „жителі Фльоренції виявили великий інтерес до фільмів і фотовиставок, які висвітлюють життя, економічні і культурні досягнення Радянської України". Так зв. посланці совєтської України виступали і в інших містах.

КОРОТКІ ВІСТКИ

П'ятниця, 15-го грудня 1972

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ЗАЛИШИЛОСЯ ще тільки 25 200 американських вояків, про що повідомило американське командування. Минулого тижня з В'єтнаму відлетіли додому 300 вояків. Із тих, що тимчасово ще залишаються у Південному В'єтнамі, 14 000 належать до армії, 8 000 до летунства, а решта до інших формацій.

ЛІТАКОБУДІВЕЛЬНА ФІРМА ҐРУММЕН зобов'язалася збудувати для потреб оборони ЗСА 130 модерних винищувачів - бомбардувальників. За договором кожний такий літак мав би коштувати 16 мільйонів долярів. Але фірма Ґруммен тепер домагається від Пентаґону додаткової плати в один мільйон долярів за кожний літак із 48 ще не збудованих, бо за попередні 86 фірма втратила 86 мільйонів долярів. Можливо, що справу буде розглядати суд, бо Пентаґон відмовляється доплачувати.

КОЛИШНІЙ ПРЕЗИДЕНТ ЛИНДОН ДЖОНСОН виступив з імпровізованою промовою в Остині, в Текхаському Університеті, де відбувався симпозіюм на тему громадянських прав. Він порадив їм виробити точну „програму завдань і цілей" і познайомити з нею президента Р. Ніксона для реалізації.

АҐЕНТИ ЕФ-БІ-АЙ РОЗШУКУЮТЬ між правими кубинськими іміґраційними товариствами й організаціями винних у вибухах трьох бомб. Двома вибухами були знищені висилкові фірми в Ню Йорку, які займаються відсиланням посилок на Кубу повітряною поштою, а третя зруйнувала будинок у Маямі, звідки також посилались пакунки до Куби і де міститься іміґраційний центр та кубинський шпиталь. Жертв не було.

У ШПИТАЛІ „ЛІНКОЛЬН" НА БРОНКСІ в Ню Йорку виявилося, що три особи з обслуги хворі на туберкульозу. Тепер там заряджена перевірка всіх службовців, у тому й лікарів. Це ж саме плянують здійснити й деякі інші лікувальні заклади у Ню Йоркському стейті.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ І ЙОГО САТЕЛІТИ ПЕРЕВЕДУТЬ від 21 грудня ц. р. у Москві „конференцію на вершинах", себто з участю партійних голів і прем'єрів — виявив уперше мадярський партійний шеф Янош Кадар. Нічого про предмет нарад тієї конференції не сказано.

У БЕЛЬҐІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ урядова криза. Колишній міністер публічних робіт, Жозеф де Зеґер, християнський демократ, задарма старався впродовж 18-ох днів скласти уряд на базі парляментарної більшости. Король Бедуен доручив скласти новий уряд соціял - демократові Едмондові Лебуртонові. Найбільшу трудність становить справа законопроєкту про мовну реформу, яка вимагатиме від парляменту двох третіх голосів. У Бельґії існує від довгих літ завзятий спір довкола прав французької та фляндської мов.

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов у Вічне Царство дня 5-го листопада 1972 року

Всечесний о. Протопресвітер Ф. КУЛЬЧИНСЬКИЙ

Згадуючи та вшановуючи пам'ять Покійного, дякуємо всім Тим, хто в хвилинах нашого смутку й болю чим небудь причинився до злекшення безмежного горя, всім Тим, що взяли участь у жалібних похоронних відправах, зложили жертви на народні і церковні цілі, чи попращали Покійного Отця китицями квітів. Всечесному Духовенству Української Православної Церкви на чолі з Владикою Архиєпископом Марком, за їх участь у відправах, які своєю присутністю звеличили останню дорогу Покійного. Дякуємо усій Українській Кольонії міста Курітиби, Бразилія, що так численно прибули, щоби в останнє попращати свого Духовного Отця і бувшого настоятеля. Наша подяка Всечесним Отцям Української Католицької Церкви в Курітибі, як рівнож Отцеві Сирійської Православної Церкви, які вважали за свій обов'язок взяти участь у похороні. Зокрема наша подяка Українським Православним Отцям в Бразилії на чолі з Владикою Єп. Іовом, які взяли участь у похоронних відправах і відпровадили покійного Отця на місце Вічного Спочинку.

Щире спасибі о. деканові Т. Атаманюкові і о. В. Грабцеві — душпастирям Української Католицької Церкви за їх участь в Панахиді і прощальне слово від парафіян Католицької Церкви в Трентоні.

Представникам Церкви і громадських товариств, які попращали Покійного Отця, за слова признання й пошани до Священика-Громадянина, Українській Пластовій Молоді, яка взяла участь в Панахиді в одностроях, щоб востаннє віддати пошану Отцеві-Приятелеві молоді.

Церковному Хорові під диригентурою п. М. Галети (сина), Сестрицтву св. Ольги при парафії св. Юрія Переможця в Трентоні з її головою п. Г. Ільченко за приготовлення жалібної тризни і всім Парафіянам, які взяли участь у похороні.

Зокрема наша глибока подяка Високопреподобному о. М. Галеті за його душпастирську опіку, пораду і допомогу у днях недуги і в хвилинах великого горя. Він все був на поготові з своєю насправді самаритянською поміччю і обдаровував нас теплотою пастирського християнського серця.

Всім Вам, хто відправив в останню дорогу Всечесного Отця Протопр. Філімона Кульчинського, наша безмежна подяка. Нехай всіх Вас Всевишній Господь нагородить своєю Ласкою і Добротою.

Син: Проф. В. КУЛЬЧИНСЬКИЙ
Племінниця: Л. ДЕЙНЕКА
Родина в Бразилії і в Україні

Ще нагадуємо, що ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА в 40-ий день упокоєння відбудеться дня 17-го ГРУДНЯ 1972 р. о 10-ій год. ранку в Церкві СВ. ЮРІЯ ПЕРЕМОЖЦЯ в ТРЕНТОНІ, Н. Дж.

З великим жалем повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що дня 13-го грудня 1972 р., ненадійно, відійшов від нас у Вічність, Наш Улюблений МУЖ, БАТЬКО, ЗЯТЬ і БРАТ

бл. п. ВАСИЛЬ МІЗЬ

б. старшина 1 УД УНА.

ПАНАХИДИ — в четвер і в п'ятницю, 14 і 15-го грудня ц. р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвина в Ірвінґтоні, Н. Дж.

ПОХОРОН — в суботу, 16-го грудня 1972 р. о год. 8:30 ранку з того ж похоронного заведення до церкви св. І. Хрестителя, а опісля на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому смутку:

дружина — ОКСАНА
донька — ХРИСТИНА
син — РОМАН
теща — ЛЮБА САВОЙКА
кузинка — АННА з Родиною
кузин — ЛЮБОМИР МІЗЬ з Родиною
Брати і Сестри та ближча і дальша Рідня
в Україні й Америці

В безмежному смутку ділимося болючою вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 27-го листопада 1972 року відійшов від нас у Вічність — на Рідних Землях —

наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п. АНТІН ЯВОРСЬКИЙ

на 90-му році трудолюбивого життя.

Горем прибиті:

МИХАЙЛИНА — дружина
ЙОСИФ — син з дружиною ЮЛІЄЮ
ЯРОСЛАВ — син з дружиною ОСИПОЮ
внуки: ЯРОСЛАВА з мужем ВОЛОДИМИРОМ
ЮРІЙ з дружиною МАРІЙКОЮ
ВОЛОДИМИРА, ОЛЕКСАНДЕР
та ближча і дальша Родина в Україні

ЧОТИРИ ДНІ В ЧІКАҐО

Репортаж Леоніда Полтави

(6)

Пропозиції громади

Після доповіді, на запрошення інж. Степана Голяша, який проводив програмою, відбулось її обговорення у формі запитань і відповідей, пропозицій, інформацій тощо. Хоча доповідь була влаштована Відділом ОЖ ОЧСУ та місцевим Відділом ООЧСУ, на неї прибули не лише члени Організацій Українського Визвольного Фронту, між ними й поет д-р Олесь Бабій, якого присутні привітали, як Українського Січового Стрільця і майстра мистецького слова щирими оплесками. Тому, що сина Головного Командира УПА ген.-хор. Тараса Чупринки-Шухевича, Юрія Шухевича заарештувала Москва вже втретє за відмову зректися Батька, не будемо тут переказувати змісту доповіді, ані думок інших промовців на цю тему. Звернено увагу на те, що в 1973-му році українська спільнота має гідно відзначити 30-річчя з часу створення АБН на Українській Землі, на потребу ширшого розкриття тематики „Новітні яничари в Україні", чи „Новітнє малоросійство в СССР": на ролю матері у вихованні як Юрія Шухевича, так і інших Нескорених, та на особливу ролю українських матерів поза Україною у вихованні молодого покоління, і на ін. справи, в тому й поточного життя. Були побажання, щоб братні Союзи, звертаючи головну увагу на молодь, звернули більше уваги також на старших, самотніх пенсіонерів, які часто вистояли на службі Україні до кінця, але тепер знеможені хворі й самотні. Були голоси критики мішаних подружжів, проти яких заслабо лунають голоси у церквах. Були прохання до психологів, педагогів та ін. науковців — дати українським молодим батькам підручники, вказівки про те, як найкраще можна виховувати українську двомовну молодь в дусі української культури — поза Україною. Виступали д-і Надія Голяш, інж. Левицький, проф. Дзюль, пп. Гальсюк, Стасюк, Сахаревич та інші. Були голоси тривоги й журби з того приводу, що українська молодь із молодечих організацій далеко не вся йде слідами батьків, у тому й зі Спілки Української Молоді Америки. Були закиди, що в залі не було членів ТУСМ-у, прийшли відносно мало сумівців і сумівок. Були прохання дати книжку про те, як виховувати в дусі вірності Богові й Україні не лише дітей та молодь, а й частину батьків, бо особливо молоді родини також мають свої труднощі й хотіли б дістати на руки таку науково-популярну працю з рамени НТШ, УВАН чи іншого наукового осередку.

З усіх тих то тривожних, то радісних, оптимістичних голосів-думок можна було зробити один висновок: передова частина Української Громади у Чікаґо активно працює для добра української справи, серйозно ставиться до актуальних проблем, намагається їх розв'язувати, прохає допомоги у відповідних діячів там, де потрібно знань фахівців. Допомога Нескореним, оборона беззіставно переслідуваних Москвою, турботи про покращення виховання молодих українських поколінь — ось ті справи, які обговорювали присутні після доповіді про Юрія Шухевича, якого вперше заарештувала Москва, коли мав 15 років, і який пробув 20 років червоних тюрем і кацетів — не скорився.

Зустріч у Домі СУМА закінчив словом-підсумком інж. Степан Голяш, подякувавши усім за увагу до справ, до яких кожна українська родина повинна бути уважною.

Після вечора автор репортажу підписував закуплені присутніми книжки: „1709", „Валторну", „Українські балади" та різні видання для дітей.

Композитор Василь Шуть

Попрощавшись із багатьма друзями, організаторами двох доповідей в Домі СУМА в суботу й неділю, і з дівчками ОЖ ОЧСУ, які спонзорували дорогу до Чікаґо, автор мав ще тісі неділі коротку зустріч з відомим українським композитором проф. Василем Шутем, старшого віку людиною, яка не склала рук, творить далі та допомагає у праці в Осередку СУМА ім. Павлушкова у праці молодечих хорів, у прищепленні нашій молоді любови до української пісні й музики. Розмову довелось на часинку перервати, щоб потелефонувати на різні адреси й домовитись про зустрічі у понеділок і вівторок із деякими працівниками широкої мережі УНСоюзу, з директором нової американської аґенції „Екшен" проф. Мироном Куропасем, (автором щойно виданої аґломовної книжки про українців у З-СА), із священослужителями різних церков, з видавцем і редактором „Овиду" Миколою Денисюком, з редактором тижневика „Нова Зоря" о. шамб. Ярославом Свищуком, з керівником радіопрограми „Українська Вечірня Трибуна" Василем Палагнюком та ін.

І ось, нарешті, спокійна і якась затишна розмова з композитором і акомпаніятором проф. Василем Шутем. Це людина козацької статури, з виразним мужським обличчям у сріблі сивини.

— Кілька днів тому закінчив писати цикль пісень для дітей і молоді до слів поетеси Ганни Черінь, — відповідає на запитання про працю автор видатної симфонії для хору, солістів і симфонічної оркестри „Шевченкіяда", автор великого музично-вокального твору до слів Т. Шевченка „Причинна" та інших праць. У розмові довідуюсь, що проф. Василь Шуть родом із Полтавщини, із Золотоноші. Народився 1899 року, батько працював земським урядовцем, мати — вчителька в селі. У родині було 6 дітей, а спочатку заробляв сам батько. Було нелегко, жили дружньо, а українська пісня ніколи не виходила з того дому. Гімназію майбутній композитор закінчив таки в Золотоноші, а в Києві Музичний Інститут, де мав, між ін., за свого вчителя професора Золотарьова, учня композитора Римського-Корсакова. По закінченні студій дістав посаду музичного директора в Драматичному Театрі в Києві, потім 5 років працював на Донбасі, виконуючи й обов'язки. Проф. Василь Шуть оформив музично близько 30 вистав, у тому й багато п'єс клясиків українського театру, писав окремі твори, також для дітей, хорові й балетні.

По Америці вже розлетілася гарна вістка про успішні вистави п'єси „За сестрою" Кащенка, силами Театральної Студії Молоді під керівництвом реж. Любомира Цепинського. Музику до тієї вистави оркестрував проф. Василь Шуть.

— Тут, у Америці, я видав біля 40 романсів на слова різних поетів, також чимало фортеп'янової музики, написав багато пісень для цикльної молоді, — розповідає композитор. — Опрацьовую далі українську тематику в більших і менших формах, як сонати, концерти тощо. — Композитор співпрацює із видатною солісткою Галиною Андреадіс.

На запитання, як живеться маестрові, проф. Василь Шуть відповів, що вони живуть у Чікаґо з дружиною Марією, що він радий співпрацювати з усіми, хто любить, шанує і дбає про розвиток української культури, а вже особливо музично-вокальної, і що хоча не раз діти в сумівському хорі його натомлять, він із радістю працює, поруч із диригентом „Ватри" проф. Василем Дзулем.

Побажання проф. Василя Шутя до авторів для театру, поетів, драматургів? „Щоб написали кілька веселих п'єс для молоді на І дію, може навіть про мовну суміш, з української й англійської мов... Діти люблять гумор, розуміють і відчувають сатиру. А я напишу музику й хори. Це мали б бути п'єси для молоді віком від 15 до 18 років".

Ще коротко говоримо про час, бо обоє не знаємо, де його брати, і розходимось, міцно стиснувши руки. Рука у проф. Василя Шутя міцна, сильна — цю людина ще багато доброго зробить для української культури. Дай, Боже!

Серед кавбоїв

Можливо, шановні читачі втомилися вже від репортажу на безконечні продовження. Ще більше був втомлений їх автор, опинившись у іншому, незнайомому місті, де був двічі по одному дневі, і то раз 10 років тому, а вдруге біля 5 років тому.

Чікаґо, як і кожне велике місто, має свій нічний чар: пробігають вулицями авта, холодний вітер пробігає за ковнір плаща (щоб не згадувати про решітки сивого волосся), електричні потяги пробігають високо над вулицями на своїх естакадах... І чи з холоду, чи зі страху на долині міста, поблизу готелів „Бісмарк", „Ла Сел" та ін. — швидко пробігають чипізнілі перехожі. Хоча Батько-Союз дав згоду на добрий готель, де можна було б по-справжньому відпочити, „не йшлося" до того тривечірнього „додому". Стрілка нюйорського годинника на руці показувала 1-шу ночі, отже в Чікаґо була 12 ночі, (різниця в часі 1 година), час ще ранній, можливо, як на поета — і він опиняєся у нічному барі чи клюбі під назвою „Ренджерс".

Поза широким, вигнутим підковою (на щастя!..), прилавком, який обслуговують дівчатка в мінімальних спідничках, стоять чотири „кавбої" в яскравих сорочках і крислатих брилях, як велить традиція — в чоботях, і — всупереч традиції — з електричними гітарами в руках, а один час до часу ще й б'є в повноцінного барабана, для настрою для азарту, для життя. Пісні їхні — це балади, давні й про давне, як світ, переважно трагічні. За столиками небагато гостей, можна сидіти спокійно, відпочивати при шклянці густого еспанського вина, записувати враження й прізвища, які забудуться і які не забудеться ніколи... Наді мною — череп велетенського бика з рогами-страхіттями, збоку „оголошення" про те, що хто затримає людину, яка сидить саме на цім — моїм — кріслі, той дістане „2 500 долярів винагороди"... Все це на жарт, для приємності клієнтів. А над модерними чікаґськими кавбоями з електрогітарами в руках смутно погойдується не тільки традиційне лассо, а й добре зав'язана, готова петля. Також традиція. На стіні велика збірка справжніх і підфальшованих старовинних пістолів, починаючи з 1820 року й до 1890 року. На тому, треба припускати, пістолева екзотика закінчується, бо ґанґстери, які один час були обсіли Чікаґо, вже не користувались такими пляхетними зразками з односідиною кулею, яка часто летіла куди попало...

Все було приємне у „Ренджерсі", у людей із колишніх „ранчо", в будинку, де в глибині льоху намагались воскресити давно минуле, зберегти його, хоч у якій викривленій формі. І тому найцікавішими там були навіть не пісні, і навіть не обслуга, і навіть не бадьоре повнокровне вино з Еспанії, а саме дуже старі, дуже стоптані, автентичні кавбойські високі чоботи зі шпорами, почорнілими від часу. Це була, можливо, єдина правда серед безлічі фальшивок. Ну, що ж, правда у наш вік — рідкісна перелетна птиця.

Українське Чікаґо напевно не чуло пісень, що виливалися з затишного клюбу „Ренджерс" на холодну, вітряну вулицю. А, здається, послухати варто всього, послухати й чужого, може для того, щоб ще більше любити своє і знати йому неоціненну ціну.

Вже давненько був понеділок Року Божого 1972, ранній-ранок 20-го листопада.

Австралія пляне стати самостійною республікою

Лондон. — Новий „високий комішинер", себто насправді амбасадор Австралії у Лондоні, Джон Армстронг, заявив у телевізійному інтерв'ю, що новий австралійський прем'єр Гаф Вітлем з соціялістичної Партії Праці плянує перевести деякі поважні зміни у правно-формальних взаєминах Австралії і Британії. Австралія є тепер членом Британського Коммонвелту, але плянує стати самостійною республікою. Так само плянується викреслить державного гимну „Боже спаси королеву", який обов'язує Британію та всіх членів Коммонвелту, ввести новий австралійський гимн і власний окремий державний прапор. Офіційні відвідини королеви Єлисавети у членських країнах Коммонвелту мають надалі стати „приватними" відвідинами. Відчуження між Австралією і Британією сталося внаслідку приступлення Британії до Европейської Економічної Спільноти з некорисними економічними наслідками для заморських членів Коммонвелту, — як теж зріст льокального австралійського націоналізму у молодої ґенерації і прихід до влади соціялістів.

Різне

Farms & Country Homes

Real Estate

Funeral Directors

Приймається оголошення святочних побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи назустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного Різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ:

1 цаль через 1 шпальту	$ 3.00
1 цаль через 2 шпальти	5.00
2 цалі через 2 шпальти	10.00
3 цалі через 2 шпальти	15.00
4 цалі через 2 шпальти	20.00
5 цалів через 2 шпальти	25.00
6 цалів через 2 шпальти	30.00

та в інших розмірах.

Треба сподіватися, що загал нашого Громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям та знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

ОГОЛОШЕННЯ ПРИЙМАЄТЬСЯ

за новим стилем до 15-го ГРУДНЯ 1972 року

за старим стилем до 30-го ГРУДНЯ 1972 року

При замовленні, прошу зазначувати на котрі свята.

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ З ГРОШЕВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошень, надсилати до:

"SVOBODA"

83 Grand Street Jersey City, N.J. 07303